

Ge
ditt
barn
en
gåva

Anna
lapsesi
lahja

Inledning

Språket är det första och viktigaste redskapet för livet. För människan är språket också en del av identiteten och något som visar vem man är. Människor som talar samma språk känner en viss samhörighet – de har något gemensamt var de än befinner sig i världen. Då vi lär oss ett nytt språk lär vi oss samtidigt att betrakta världen på ett nytt sätt.

Många barn möter flera språk redan i sitt hem och de flesta barn lär sig nya språk i skolan. Hemmets språk skapar förutsättningar för barnets skolgång och framtid i yrkeslivet. De språk som barnet kommer i kontakt med i hemmet redan från födseln blir utgångspunkten för inlärnigen av nya språk. Därför är det viktigt att vi satsar på att stödja barnets språkliga utveckling redan från början, vare sig familjen är enspråkig eller flerspråkig, och oavsett vilka språk det gäller.

Språken i Finland

Hur ser tvåspråkigheten ut i Finland?

Finland har två nationalspråk, finska och svenska. Tvåspråkiga äktenskap har blivit allt vanligare i Finland, och i dag finns det omkring 42 000 hushåll med två språk. Numera är närmare 70 procent av barnen i finsk-svenska familjer registrerade med svenska som eget språk.

Vilka andra språk talas i Finland?

I Finland har cirka 3 procent av befolkningen något annat modersmål än finska eller svenska. Samerna, romerna och personer som använder teckenspråk har särskilda språkliga rättigheter. Sammanlagt beräknar man att det talas omkring 130 andra språk i Finland. Av dessa är de fem vanligaste språken ryska, estniska, engelska, somaliska och arabiska.

Johdanto

Kieli on ihmisen ensimmäinen ja tärkein työväline. Kieli on myös osa ihmisen identiteettiä ja kertoo, keitä me olemme. Samaa kieltä puhuvat ihmiset tuntevat tietynlaista yhteenkuuluvuutta – heillä on jotain yhteistä olivatpa he missä päin maailmaa tahansa. Kun opimme uuden kielen, opimme samalla uuden tavan tarkastella maailmaa.

Osa lapsista tutustuu jo kodissaan moneen kieleen ja useimmat oppivat koulussa lisää uusia kieliä. Kodin kieli luo pohjan lapsen koulunkäynnille ja tulevaisuudelle työelämässä. Ne kielet, joiden kanssa lapsi on kotona tekemisissä syntymästään saakka, ovat lähtökohtana uusien kielten oppimiselle. Siksi on tärkeää, että tuemme alusta alkaen riittävästi lapsen kielellistä kehitystä, riippumatta siitä, onko perhe yksi- vai monikielinen ja mitä kieliä perheessä puhutaan.

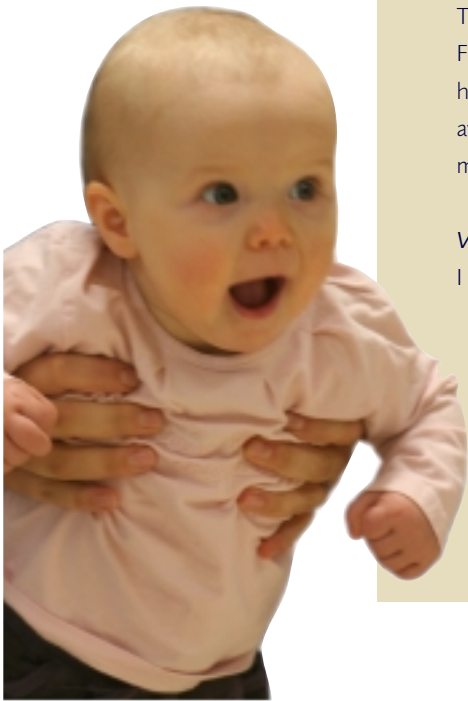
Suomessa puhutut kielet

Mitä kaksikielisyys Suomessa tarkoittaa?

Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi. Kaksikieliset avioliitot ovat yleistyneet Suomessa kaiken aikaa ja tätä nykyä maassa on noin 42 000 kaksikielistä kotitaloutta. Perheistä, joissa toinen vanhemmista puhuu suomea ja toinen ruotsia, miltei 70 prosenttia lapsista on merkitty väestötietojärjestelmään ruotsinkielisiksi.

Mitä muita kieliä Suomessa puhutaan?

Suomessa noin 3 prosentilla väestöstä on jokin muu äidinkieli kuin suomi tai ruotsi. Saamelaisilla, romaneilla ja viittomakieltä käyttävillä henkilöillä on erityisiä kielellisiä oikeuksia. Yhteensä Suomessa arvioidaan puhuttavan noin 130 muuta kieltä, joista viisi tavallisinta ovat venäjä, viro, englantti, somali ja arabia.

Barnets språkliga utveckling

Språkutvecklingen och språkinläringen varierar från individ till individ. Då barnet lär sig ett språk står det inför många utmaningar: Barnet lär sig språkets ljudsystem, hur man bildar och böjer ord och hur orden får betydelse i ett visst sammanhang. Dessutom ska barnet lära sig hur det går till när man kommunicerar med andra. Det händer att barn som lär sig två språk kan ligga efter i språkutvecklingen, helt enkelt därför att de har mer att lära sig. Däremot finns det inga bevis på att flerspråkiga barn skulle lära sig ett språk på bekostnad av ett annat.

Språkutvecklingen steg för steg

Redan som nyfött reagerar ett barn på ljud i omgivningen. Under de första veckorna uttrycker barnet sig genom ögonkontakt, kroppsspråk, leenden och skrik. Redan från sex veckors ålder börjar barnet skratta och gny. Vid ungefär 6–10 månaders ålder jollar barnet och säger "da-da" och liknande. Kring ettårsåldern yttrar barnet sina första ord eller enstaka ordliknande ljud. Då kan man redan börja höra vilket eller vilka språk barnet har vuxit upp med. Barnet kan vinka, skaka på huvudet eller skratta. Barnet reagerar på sitt eget namn och börjar så småningom bli medvetet om andras känslor.

Ord blir social handling

Från barnets andra år till fyraårsåldern utvecklas talet snabbt från kombinationer av två ord till mycket mer invecklade yttranden. Barnets ordförråd växer mycket och då barnet är kring fyra år gammalt har det redan lärt sig flera tusen ord, främst sådana som står för konkreta ting i omgivningen. Förmågan att kommunicera genom sociala handlingar, t.ex. att ställa frågor, svara eller hälsa, utvecklas i förskoleåldern.

Lapsen kielellinen kehitys

Kielellinen kehitys ja kielen oppiminen vaihtelevat yksilöllisesti. Kahta kieltä opetteleva lapsi kohtaa monenlaisia haasteita: lapsi opettelee kielen äännejärjestelmää, sanojen muodostusta ja taivutusta sekä sitä, millä tavoin sanat saavat merkityksensä asiayhteydessä. Lisäksi lapsen on opittava kommunikoida muiden kanssa. Toisinaan käy niin, että samanaikaisesti kahta kieltä opettelevat lapset ovat kielen kehityksessä muista jäljessä aivan yksinkertaisesti siksi, että heillä on enemmän opittavaa. Sen sijaan ei ole mitään todisteita siitä, että monikieliset lapset oppisivat yhden kielen toisen kielen kustannuksella.

Kielen kehityksen vaiheet

Jo vastasyntyneenä lapsi reagoi ympäristön ääniin. Ensimmäisinä elinviikkoina hänen ilmaisukeinojaan ovat katsekontakti, kehonkieli, hymy ja itku.

Kuusiviikkoisena lapsi alkaa nauraa ja äännellä.

6–10 kuukauden ikäinen lapsi jokeltelee ja toistelee esimerkiksi tavuja "tät-tä". Ensimmäisen syntymäpäivänsä tienoilla lapsi sanoo ensimmäisen sanansa tai lausuu yksittäisiä, sanaa muistuttavia äänneitä. Siinä vaiheessa voi jo alkaa kuulla, minkä kielen tai kielten parissa lapsi on kasvanut. Lapsi huiskuttaa kädellään, pudistaa päätään ja nauraa. Hän reagoi omaan nimeensä ja alkaa vähitellen tunnistaa muiden tunteita.

Sanoista vuorovaikutustaidoiksi

Lapsen toisesta ikävuodesta neljenteen puhe kehittyy ripeästi kahden sanan lauseista huomattavasti monimutkaisemmiksi ilmauksiksi. Sanavarasto kasvaa nopeaan tahtiin ja noin nelivuotias lapsi osaa jo useita tuhansia sanoja, lähinnä sellaisia, jotka liittyvät ympäristössä oleviin konkreettisiin asioihin. Esikouluikäisellä on jo taito kommunikoida erilaisissa sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa niin, että hän osaa esimerkiksi kysyä, vastata ja tervehtiä.

Föräldrarnas roll i barnets språkutveckling

Barnets språkutveckling förutsätter att inläringen stimuleras och stöds av föräldrar och andra som finns i barnets omgivning. Utvecklingen av språket är en kreativ och aktiv process, och barnet behöver gensvar från vuxna och äldre barn för att kunna tolka reaktionerna och följderna av sina yttranden.

Det är viktigt att samtala med barnet redan från början, även om barnet ännu inte förstår tal. Då barnet lär sig tala, bör föräldrarna visa intresse för vad barnet har att säga och ställa frågor som uppmuntrar till dialog.

Sång, lek, småprat, samtal och högläsning på barnets språk är också mycket viktigt. Då barnet får lyssna till kända sagor och berättelser bekantar det sig med den kultur som är förknippad med språket. Högläsning skapar gemenskap mellan barn och vuxna, medan självständig läsning ger barnet kontakt med det skrivna språket. Läsning ökar barnets ordförråd, stärker språkkänslan och stimulerar läsintresset.

Vanhempien tehtävä lapsen kielellisessä kehityksessä

Lapsen kielellisen kehittymisen edellytys on, että vanhemmat ja muut lapsen lähipiiriin kuuluvat tarjoavat virikkeitä ja tukevat oppimista. Kielellinen kehitys on luova ja aktiivinen prosessi. Lapselle on välttämätöntä saada olla vuorovaikutuksessa aikuisten ja vanhempien lasten kanssa, jotta hän oppii tulkitsemaan puheensa vaikutuksia muihin ja muiden reagoitua.

Juttelemine lapsen kanssa on tarpeellista aivan alusta lähtien, jo silloin kun lapsi ei vielä ymmärrä puhetta. Lapsen opetellessa puhumaan vanhempien tulee osoittaa kiinnostusta lapsen puhetta kohtaan ja kyselemällä innostaa lasta keskustelemaan.

Laulu, leikkiminen, rupattelu, keskustelu ja ääneen lukeminen lapsen kielellä on erittäin tärkeää. Saadessaan kuunnella tuttuja satuja ja tarinoita lapsi tutustuu samalla kulttuuriin, joka on sidoksissa kieleen. Ääneen lukeminen luo lapsen ja aikuisten välistä yhteenkuuluvuutta. Lapsen itsenäinen lukeminen puolestaan tarjoaa hänelle yhteyden kirjoitettuun kieleen. Lukeminen lisää lapsen sanavarastoa, vahvistaa kielitajua ja innostaa lukemaan lisää.

Språket och familjen

Att fostra ett barn på två språk ska vara ett medvetet och hjärtat val redan från den dag ett par bildar familj. Om föräldrarna inte är överens om att de vill satsa på detta eller om resurserna inte räcker till kanske det är skäl att tänka om.

Föräldrarna är barnets främsta språkliga förebilder, och båda föräldrarna i ett tvåspråkigt hem bär ansvar för hur barnets språk utvecklas. Ju mera föräldrarna talar med barnet, desto snabbare och lättare lär sig barnet nya ord och uttryck. I en tvåspråkig miljö är det viktigt att de som umgås med barnet är konsekventa i sitt språkbruk. Det är önskvärt att föräldrarna håller sig till samma språk i barnets sällskap också utanför hemmet. På det sättet får barnet motivation att verkligen

lära sig båda språken och har lättare att skilja språken från varandra. En person som talar sitt eget språk med barnet har mycket bättre förutsättningar att kommunicera spontant och naturligt.

Om föräldrarna vill kan också de lära sig mycket av barnets tvåspråkighet. Då flera språk används i hemmet kan alla i familjen lära sig av varandra. Föräldrarnas intresse och respekt för varandras språk lägger också grunden till ett gott självförtroende hos barnet. Språkinläringen underlättas också om syskonen sinsemellan talar det språk som används mindre i omgivningen. En positiv tvåspråkig miljö, där barnet kommer i kontakt med böcker, film eller musik på flera språk, gynnar barnets språkinläring och stärker familjens sammanhållning. Båda språken ska vara lika värdefulla!

Kieli ja perhe

Lapsen kasvattamisen kaksikieliseksi tulee olla tietoinen ja varaukseton valinta, joka tehdään jo siinä vaiheessa, kun pari muodostaa perheen. Jolleivät vanhemmat ole asiasta yksimielisiä tai heidän voimavaransa eivät riitä, kielikysymystä on kenties harkittava vielä kerran.

Vanhemmat ovat lapsen ensimmäisiä kielenkäytön esikuvia. Kaksikielisessä kodissa molemmat vanhemmat ovat vastuussa lapsen kielellisestä kehityksestä. Mitä enemmän vanhemmat puhuvat lapsen kanssa, sitä nopeammin ja helpommin lapsi oppii uusia sanoja ja ilmauksia. Kaksikielisessä ympäristössä on tärkeää, että jokainen puhuu lapsen kanssa johdonmukaisesti vain yhtä kieltä ja että kumpikin vanhempi puhuu lapsen kanssa samaa kieltä kodin ulkopuolella ja kotona. Sillä tavoin lapsella säilyy motivaatio todella oppia molempia kieliä ja hänen on helpompi erottaa kielet toisistaan. Henkilöllä, joka puhuu lapsen kanssa omaa kieltään, on paljon paremmat edellytykset keskustella vapautuneesti ja luonnollisesti.

Halutessaan vanhemmat oppivat paljon lapsen kaksikielisyydestä. Kun kotona puhutaan useita kieliä, kaikki perheenjäsenet voivat oppia toisiltaan. Vanhempien osoittama kiinnostus ja arvostus toistensa kieltä kohtaan rakentaa lapsen itseluottamusta. Kielen oppimista helpottaa lisäksi se, että sisarukset puhuvat keskenään ympäristössä vähemmän puhuttua kieltä. Lapsen kielenoppimista ja perheen yhteenkuuluvuutta edistää myönteisesti kaksikielisyyteen suhtautuva ympäristö, jossa lapsella on tilaisuus tutustua kirjoihin, elokuvaan ja musiikkiin usealla kielellä. Molemmat kielet ovat yhtä arvokkaita!

Strategier för tvåspråkigheten

Då din familj funderar över strategier för att stödja tvåspråkigheten är det värt att beakta en del omständigheter:

- Vilka är språkförhållandena i hemkommunen?
- Vilka är möjligheterna att få dagvård eller att gå i skola på eget språk?
- Vilket är utbudet av hobbyverksamhet, klubbar och annan fritidsverksamhet på respektive språk?
- Kommer barnet i kontakt med andra barn som talar barnets språk?
- Finns det möjlighet att få undervisning i barnets modersmål om det inte är finska eller svenska?

Språkregistrering

Hur går registreringen till?

Föräldrarna meddelar det nyfödda barnets språk till myndigheterna i samband med namngivningen. Föräldrarna till ett minderårigt barn kan enligt eget önskemål ändra barnets språk i befolkningsdatasystemet. Ändringen görs skriftligt vid magistraten eller på pastorskansliet, eller på magistratens webbplats.

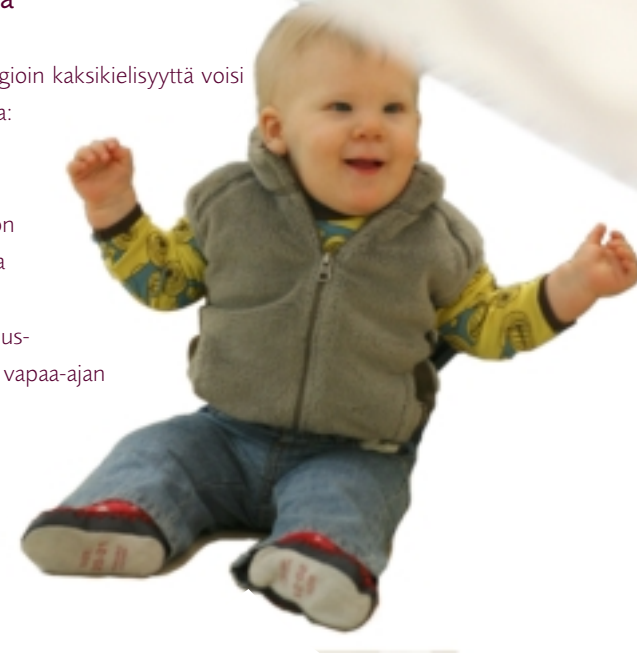
Vad har språkregistreringen för betydelse?

Myndigheterna ska kommunicera med invånarna på det språk som har antecknats i befolkningsdatasystemet. Språkregistreringen är ett planeringsverktyg för kommunen. Språkstatistiken ligger som grund då kommunen planerar exempelvis antalet dagvårdsplatser och elevplatser i skolor.

Kaksikielisyden strategioita

Kun perheesi pohtii, millaisin strategioin kaksikielisyttä voisi tukea, on syytä pohtia eräitä seikkoja:

- Millaiset ovat kotikunnan kieli-suhteet?
- Millaiset mahdollisuudet lapsella on saada päivähoitoa tai käydä koulua omalla kielellään?
- Missä määrin on järjestetty harrastusmahdollisuuksia, kerhoja ja muuta vapaa-ajan toimintaa lapsen kielellä?
- Onko lapsella mahdollisuus olla tekemisissä muiden samaa kieltä puhuvien lasten kanssa?
- Onko mahdollista saada opetusta lapsen omalla kielellä, ellei se ole suomi tai ruotsi?

Kielen merkitseminen väestötietojärjestelmään

Miten rekisteröinti tapahtuu?

Vanhemmat ilmoittavat vastasyntyneen lapsen kielen viranomaisille nimenannon yhteydessä. Alaikäisen lapsen vanhemmat voivat omasta toivomuksestaan muuttaa lapsen kielen väestötietojärjestelmään. Muutos tehdään kirjallisesti maistraatissa, kirkkoherran virastossa tai maistraatin web-sivulla.

Mitä merkitystä kielen rekisteröinnillä on?

Viranomaisten tulee kommunikoida asukkaiden kanssa väestötietojärjestelmään merkityllä kielellä. Kunnassa tietoja käytetään suunnittelun apuvälineenä. Tehdessään suunnitelmia esimerkiksi päivähoitopaikkojen tai koulujen oppilaspaikkojen lukumäärästä kunta käyttää pohjana kielitilastoja.

Språket och skolan

Det är skillnad mellan att tala ett språk och att använda det som tankeredskap. Då ett enspråkigt barn börjar skolan är språket ofta flytande och korrekt. I skolan lär sig barnet läsa, skriva och tänka på skolans språk. Därför är det bra om barnet kan gå i skola på ett språk som han eller hon behärskar tillräckligt väl. Det är möjligt att bedöma barnets skol-språkmognad i samarbete med dagvårdspersonalen eller skolledaren. För att barnet ska klara sig bra i skolan behöver språket också stöd i hemmet och på fritiden.

Det är viktigt att barnet själv är positivt inställt till skolan och skolspråket, vilket är lättare att åstadkomma om barnet har kamrater som börjar i samma skola. Det är också viktigt att stödja det språk som inte blir det tvåspråkiga barnets skolspråk, och ansvaret för detta faller naturligtvis på den förälder som talar språket.

Kieli ja koulu

On eri asia puhua kieltä ja käyttää kieltä ajattelun välineenä. Koulunkäyntinsä aloittavan yksikielisen lapsen kieli on usein sujuvaa ja virheetöntä. Koulussa lapsi oppii lukemaan, kirjoittamaan ja ajattelemaan koulun kielellä. Siksi on hyvä, että lapsi voisi käydä koulua kielellä, jota hän osaa riittävän hyvin. Lapsen koulukielen kypsyden voi arvioida yhteistyössä päivähoidon tai koulun henkilökunnan kanssa. Jotta lapsi selviytyisi hyvin koulussa, kodin ja vapaa-ajan harrastusten tulisi tukea hänen koulukieltään.

On hyvin tärkeää, että lapsi suhtautuisi myönteisesti kouluun ja koulunkäyntikieleen. Asiaa helpottaa, jos lapsella on saman koulun aloittavia ystäviä. Lisäksi lapsen on tarpeen saada tukea siinä kielessä, joka ei ole kaksikielisen lapsen koulukieli. Vastuu lankeaa luonnollisesti tätä kieltä puhuvalle vanhemmalle.

Barn har rätt till dagvård och skola på sitt eget språk

Vad säger lagen?

Finskspråkiga och svenskspråkiga barn har rätt till dagvård, förskola och skola på sitt eget språk. Om barnet talar både finska och svenska så väl att det kan följa med undervisningen på vardera språket kan föräldern välja undervisningsspråk, utan att barnets registrerade språk inverkar på valet.

Vem ansvarar för dagvård och utbildning?

Kommunen ansvarar för barndagvården och den grundläggande utbildningen. Kommunen ska dessutom se till att dagvården kan ges på barnets eget språk då detta är finska eller svenska. En kommun som har både finsk- och svenskspråkiga invånare ska ordna den grundläggande utbildningen separat för båda språkgrupperna. Också om endast ett barn önskar gå i skola på minoritetsspråket i kommunen ska kommunen ordna detta. Om elevunderlaget är litet kan kommunen ordna undervisningen i en annan kommun och stå för resorna.

Kommunen kan också erbjuda undervisning i modersmålet för elever med annat språk än finska, svenska, samiska, romani eller teckenspråk.

Språkbud

Vad är språkbud?

Den vanliga skolan är inte en språkskola. Däremot är en språkbudet en lämpligare form av undervisning för familjer som vill att barnen ska lära sig ett nytt språk i dagvårds- eller skolåldern. Språkbudet bygger på tanken att språkinläringen är effektivast i verkliga kommunikationssituationer. Barnen lär sig ett nytt språk genom att gå i dagvård eller skola på ett annat språk än sitt eget. Läraren talar konsekvent språkbudsspråket med eleverna och fungerar som språklig förebild. Språkbudsskolorna följer den nationella läroplanen och strävar efter att eleverna ska lära sig samma saker som elever i andra skolor. Utöver detta får eleverna praktiska språkkunskaper, ett stort ordförråd och kännedom om språkbudsspråkets kultur.

Lapsella on oikeus saada päivähoitoa ja käydä koulua omalla kielellään

Mitä laki sanoo?

Suomenkielisillä ja ruotsinkielisillä lapsilla on oikeus saada päivähoitoa sekä esikoulu- ja perusopetusta omalla kielellään. Jos lapsi puhuu sekä suomea että ruotsia niin hyvin, että hän voi seurata opetusta kummallakin kielellä, vanhempi voi valita opetuskielen riippumatta siitä, mikä lapsen oma kieli on väestötietojärjestelmässä.

Kuka vastaa päivähoidosta ja opetuksesta?

Kunta vastaa lasten päivähoidosta ja perusopetuksesta. Kunnan tulee lisäksi huolehtia siitä, että päivähoito voidaan järjestää lapsen omalla kielellä silloin, kun kieli on suomi tai ruotsi. Jos kunnassa on sekä suomen- että ruotsinkielisiä asukkaita, kunnan on järjestettävä perusopetus erikseen molemmille kieliryhmille. Vaikka vain yksi lapsi haluaisi käydä koulua vähemmistökielellä, kunnan on järjestettävä hänelle siihen mahdollisuus. Jos oppilaspohtja on pieni, kunta voi järjestää opetuksen toisessa kunnassa ja huolehtia kuljetuksesta.

Kunta voi tarjota oman kielen opetusta myös oppilaille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi, saame, romanikieli tai viittomakieli.

Kielikylpy

Mikä on kielikylpy?

Tavallinen koulu ei ole kielikoulu. Sen sijaan kielikylpy voi sopia hyvin perheille, jotka haluavat päivähoito- tai kouluikäisten lastensa oppivan uuden kielen. Kielikyllyn perusajatus on, että kielen oppii tehokkaimmin arjen vuorovaikutustilanteissa. Lapsi oppii uuden kielen päivähoitossa tai koulussa, jonka kieli on muu kuin hänen oman kieliensä. Opettaja puhuu lasten kanssa johdonmukaisesti kielikylpykieltä ja toimii kielellisenä esikuvana. Kielikylpykoulut noudattavat valtakunnallista opetussuunnitelmaa ja niiden tavoitteena on, että oppilaat oppivat samat asiat kuin muiden koulujen oppilaat. Lisäksi oppilaille kehittyy käytännön kielitaito, he saavat suuren sanavaraston ja he tutustuvat kielikylpykielen kulttuuriin.

Var finns språkbadsskolorna?

På webbplatsen www.svenskskola.fi finns en förteckning över svenska skolor i Finland. Där ingår också språkbadsskolorna och språkbadsgrupperna. Det finns omkring 60 skolor eller daghem i landet som erbjuder språkbadsundervisning. I många kommuner finns också daghem som fungerar på andra språk än finska eller svenska.

Språken och Europeiska unionen

Vad säger EU om språkinläring?

Inom Europeiska unionen arbetar man officiellt på 23 olika språk. Omkring 50 miljoner människor i EU-länderna talar ett regionalt språk eller ett minoritetsspråk. EU stödjer språklig mångfald och livslång språkinläring och har därför ställt upp som mål att så många EU-medborgare som möjligt ska kunna tala två språk utöver sitt eget språk. Språkkunskaperna behövs i yrkeslivet, underlättar kontakterna över språk- och riksgränserna och ökar förståelsen för olika kulturer.

Källa: <http://europa.eu/languages>

Ett barn som lär sig två språk

Ett tvåspråkigt barn lär sig språken antingen samtidigt eller det ena språket efter det andra. Båda inlärningsätten leder till stark tvåspråkighet, och i båda fallen spelar omgivningen en avgörande roll. I skolåldern behöver barnet allt mer kontakt med andra barn och kan stärka sin språkfärdighet genom fritidssysselsättningar, läsning och skrivövningar.

Missä kielikylypykouluja on?

Web-sivulla www.svenskskola.fi on luettelo Suomen ruotsinkielisistä kouluista, siihen sisältyy myös kielikylypykoulut ja kielikylypyryhmät. Suomessa on noin 60 koulua tai päiväkotia, jotka tarjoavat kielikylypyopetusta. Monissa kunnissa on lisäksi päiväkoteja, joiden kieli on jokin muu kuin suomi tai ruotsi.

Kielet ja Euroopan unioni

Mitä EU sanoo kielten oppimisesta?

Euroopan unionissa on 23 virallista työkieltä. Noin 50 miljoonaa EU-maiden asukasta puhuu alue- tai vähemmistökieltä. EU kunnioittaa kielellistä monimuotoisuutta ja tukee elinikäistä kielten oppimista. Sen vuoksi EU on asettanut tavoitteeksi, että mahdollisimman moni EU-maiden asukas osaisi puhua oman kielensä lisäksi kahta muuta kieltä. Kielitaitoa tarvitaan työelämässä ja kielitaito auttaa ylittämään kielten ja valtioiden välisiä raja-aitoja ja ymmärtämään muita kulttuureja.

Lähde: <http://europa.eu/languages>

Kun lapsi opettelee kahta kieltä

Kaksikielinen lapsi oppii kahta kieltä joko samaan aikaan tai peräkkäin. Kummankin oppimismenetelmän tuloksena on vankka kaksikielisyys ja molemmissa tapauksissa ympäristön merkitys on aivan ratkaiseva. Kouluikäinen lapsi tarvitsee yhä enemmän kontakteja muiden lasten kanssa, ja hän pystyy parantamaan kielellisiä valmiuksiaan vapaa-ajan puuhissa, lukemalla ja tekemällä kirjoitusharjoituksia.

Om det uppstår svårigheter

Språkblandning

Många barn som växer upp med två språk går igenom en period då språken blandas. Det är ett sätt för barnet att fylla i luckor i ordförrådet med ord och uttryck från det första språket och på så sätt bygga upp kunskaperna i det nya språket. Så småningom blir språkblandningen mer sällsynt.

Obalans i språkkunskaperna

Tvåspråkiga barn får en stark känsla för vilket språk de använder med olika personer, på olika platser och i olika situationer. Tvåspråkiga barn behärskar ofta vissa ämnesområden bättre på det ena språket än på det andra, vilket är helt naturligt. Det kan bero på barnens hobbyer, vänner, släktingar, och givetvis på skolspråket. Det är också bra att minnas att människans språk utvecklas under hela livet.

Talvägran

Inlärnigen av två språk eller ett nytt språk kan vara energikrävande, och kan någon gång leda till talvägran. Om barnet vägrar tala eller lyssna till det ena språket kan det tyda på att det behövs en paus. Trots talvägran är det viktigt att de vuxna är konsekventa, eftersom en hel del insatser för tvåspråkigheten kan gå förlorade om barnet lär sig att det genom att protestera själv får välja språk. Man får ändå aldrig tvinga barnet att använda det ena eller det andra språket.

Familjen förändras

Då familjeförhållandena förändras till exempel efter en skilsmässa, ett dödsfall eller på grund av utlandsvistelse är det viktigt att se över de resurser man har för att fortsätta ge barnet en god språkförhållanden. I en ny familjesammansättning måste alla vara överens om att tvåspråkigheten ska stödjas för att satsningen ska lyckas. Barnets språkliga omgivning påverkas också av att den ena föräldern ofta är borta hemifrån. Detta betyder ändå inte att den närvarande föräldern ensam måste bära ansvaret för barnets två språk.

Jos svårigheter ilmenee

Kielten sekoittuminen keskenään

Moni kahden kielen parissa kasvava lapsi käy läpi vaiheen, jossa hän käyttää molempia kieliä sekaisin. Lapsen uusi kieli kehittyy samalla kun hän täyttää siinä olevia puutteita poimimalla sopivia sanoja ja ilmauksia ensimmäisestä kielestä. Vähitellen kielten sekoittumista tapahtuu yhä harvemmin.

Kielten epätasapaino

Kaksikielisille lapsille kehittyy vahva taju siitä, kumpaa kieltä he käyttävät eri henkilöiden kanssa, eri paikoissa ja eri tilanteissa. Kaksikielinen lapsi hallitsee monesti tietyn aihealueen paremmin toisella kielellä, mikä on aivan luonnollista. Tällainen epätasapaino voi johtua lasten harrastuksista, ystäväistä, sukulaisista ja tietenkin koulunkäyntikielestä. On kuitenkin hyvä muistaa, että kielitaito kehittyy koko elämän ajan.

Puhumisesta kieltäytyminen

Kahden kielen oppiminen samaan aikaan tai uuden kielen oppiminen saattaa olla hyvin väsyttävää ja voi joskus johtaa siihen, että lapsi kieltäytyy puhumasta. Jos lapsi kieltäytyy puhumasta tai kuuntelemasta toista kieltä, hän saattaa tarvita taukoa. Kieltäytymisestä huolimatta on tärkeää, että aikuiset ovat johdonmukaisia. Kaksikielisyyden hyväksi tehty työ saattaa valua osaksi hukkaan, jos lapsi oppii, että hän voi itse valita kielensä asettumalla poikkitelein. Lasta ei saa kuitenkaan koskaan pakottaa käyttämään äidin tai isän kieltä.

Perhe muuttuu

Kun perhesuhteet muuttuvat esimerkiksi avioeron, kuolemantapauksen tai ulkomailla oleskelun vuoksi, on tärkeää pohtia, millaiset voimavarat perheellä on jatkaa lapsen hyvää kielikasvatusta. Perheen kokoonpanon muuttuessa lapsen kaksikielisyyden tukeminen onnistuu kunnolla vain, jos kaikki ovat asiasta yhtä mieltä. Lapsen kieliympäristöön vaikuttaa myös se, että toinen vanhempi on paljon poissa kotoa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että paikalla olevan vanhemman pitäisi yksin kantaa vastuu lapsen molemmista kielistä.

Praktiska tips

- Behandla barnet som en person som har egna åsikter. Var intresserad och lyhörd.
- Beskriv vad du gör, beskriv föremål och förklara ord, jämför och analysera saker och händelser. Dagliga sysslor och lekar med barnet är utmärkta samtalsämnen. Det behövs inte alltid köpta leksaker eller spel.
- Använd ditt eget språk utanför hemmet i synnerhet om det är ortens minoritets-språk. Då du gör det visar du ditt barn att det är viktigt att kunna språk och att det är naturligt att använda språket ute i samhället.
- Lek olika lekar med barnet, till exempel frågelekar med olika teman för att öka ordförrådet. Berätta sagor, lär er rim och ramsor tillsammans eller sjung med barnet. Läs in godnattsagan eller en bok som barnet kan lyssna på då du är borta hemifrån.
- Om barnet blandar språk eller säger fel, upprepa det sagda men fyll i med rätt ord. Förklara och ge exempel i stället för att rätta och kritisera.

Käytännön vihjeitä

- Kohtele lasta ajattelevana ihmisenä, jolla on omia mielipiteitä. Osoita kiinnostusta ja kuuntele lasta.
- Kerro, mitä olet tekemässä, kuvaile esineitä ja selitä sanoja, vertaile ja analysoi asioita ja tapahtumia. Jokapäiväiset puuhut ja leikit lapsen kanssa ovat erinomaisia keskustelunaiheita. Aina ei tarvita ostettuja leluja tai pelejä.
- Käytä itse omaa kieltäsi kodin ulkopuolella etenkin, jos se on paikkakunnan vähemmistökieli. Niin toimimalla osoitat lapsellesi, että on tärkeää osata kieliä ja on luonnollista puhua omaa kieltään missä tahansa.
- Kasvattaaksesi lapsen sanavarastoa leiki hänen kanssaan monenlaisia leikkejä, esimerkiksi kyselyleikkejä eri aiheista. Kerro satuja, opetelkaa yhdessä riimejä ja loruja tai laulele lapsen kanssa. Lue nauhalle iltasatu tai kirja, jota lapsi voi kuunnella, kun olet poissa kotoa.
- Jos lapsen kielet menevät sekaisin tai lapsi sanoo sanan väärin, voit toistaa hänen sanomansa mutta sano se tällä kertaa oikein. Selitä ja kerro esimerkkejä sen sijaan että korjaisit ja arvostelisit.

- Be släktingar använda sitt eget språk med barnet, i synnerhet om de talar barnets svagare språk. Det är bra för barn att möta flera språkmodeller.
- Anlita en barnvakt som talar det språk som barnen kan sämre. Syskon, lek-sällskap eller barnvakten kan stödja föräldrarnas insats för tvåspråkigheten i familjen.
- Börja tidigt läsa högt för barnet och fortsätt med det länge. Sluta inte med högläsningen när barnet har lärt sig läsa, utan välj i stället en lite svårare bok som kanske kräver förklaringar och svar på frågor. Gör högläsning till ett sätt för hela familjen att regelbundet umgås. Forskningen visar att barnets skolframgång har samband med familjens läsvanor.
- Upptäck det kulturutbud för barn som finns på internet. På biblioteken kan man låna bilderböcker, talböcker, videofilmer och pedagogiska datorspel av olika slag. I den här broschyren finns tips på webb-resurser och litteratur.
- Ditt barn tillbringar fler timmar utanför skolan än i skolan. Det mesta av barnets språkliga stimulans finns alltså på annat håll. Låt barnet få en mångsidig användning för sitt eller sina språk.
- Pyydä sukulaisia käyttämään omaa kieltään, kun he puhuvat lapsen kanssa, etenkin jos heidän kielensä on lapsen heikompi kieli. Lapsen on hyvä kohdata monenlaisia kielimalleja.
- Valitse mielelläsi lapsenvahti, jonka kieli on lapsen heikompi kieli. Sisäruokset, leikkitoiverit tai lapsenvahti voivat tukea vanhempia perheen kaksikielisyydessä.
- Aloita ääneen lukeminen lapselle jo hänen ollessaan aivan pieni ja pidä tätä tapaa yllä mahdollisimman pitkään. Älä luovu ääneen lukemisesta silloin, kun lapsi osaa jo lukea itse, vaan valitse vaikeampia kirjoja, joita ehkä on selitettävä lapsille ja joista hänellä on kysyttävää. Tee ääneen lukemisesta koko perheen yhteinen, säännöllinen seurustelumuoto. Tutkimusten mukaan lapsen koulumenestys on yhteydessä perheen lukutottumuksiin.
- Etsi lapsille suunnattua kulttuuritarjontaa internetistä. Kirjastoista voi lainata kuvakirjoja, äänikirjoja, videoelokuvia ja erilaisia pedagogisia tietokonepelejä. Tässä esitteessä on vihjeitä web-lähteistä ja kirjallisuudesta.
- Lapsesi viettää koulun ulkopuolella enemmän aikaa kuin koulussa, joten hän saa suurimman osan kielellisistä virikkeistään muualta kuin koulusta. Suo lapselle mahdollisuus käyttää omaa kieltään ja mahdollisia muita osaamiaan kieliä monipuolisesti.
- Koppla det svagare språket till roliga aktiviteter. Gå på teater eller på bio på barnets språk.
- Hitta någon klubb eller hobby med verksamhet på det språk som barnet har mindre kontakt med. Umgänge med andra barn som talar samma språk är ett viktigt socialt och språkligt stöd för barnet.
- Se regelbundet på tv-program på flera språk. Glöm inte heller att se på program för både ungdomar och vuxna. Lyssna på radioprogram, ljudböcker eller se på filmer för barn i olika åldrar.
- När barnet har lärt sig skriva är det bra att uppmuntra till brevskrivning, dagboksanteckningar samt sago- och äventyrsförfattande. Läs texterna och ge positiva kommentarer. Skriv själv till ditt barn då du är bortrest.
- Om du ofta är borta hemifrån behövs mer medvetna insatser för att ditt barn skall lära sig ditt språk. Ansvaret kan inte ligga på barnets andra förälder eller på skolan.
- Lär barnet att världen är full av språk och att språkkunskaper öppnar många dörrar
- Liitä lapsen heikompi kieli mukavaan tekemiseen. Valitse teatteri- ja elokuvissakäynnit lapsen käyttämän kielen mukaisesti.
- Etsi kerho tai muu harrastus, jonka toiminnassa käytetään sitä kieltä, jonka käyttöön lapsella on vähemmän mahdollisuuksia. Samaa kieltä puhuvien lasten kanssa seurustelu on lapselle tärkeä sosiaalinen ja kielellinen tuki.
- Katsokaa säännöllisesti erikielisiä tv-ohjelmia. Älä unohda nuorille ja aikuisille tarkoitettuja ohjelmia. Kuunnelkaa ja katselkaa eri-ikäisille lapsille tarkoitettuja radio-ohjelmia, äänikirjoja ja elokuvia.
- Kun lapsi on oppinut kirjoittamaan, on hyväksi kannustaa häntä kirjoittamaan kirjeitä ja päiväkirjaa ja keksimään satuja ja seikkailuja. Lue lapsen tekstiä ja tee niistä myönteisiä huomautuksia. Kun olet matkoilla, kirjoita lapsellesi kirjeitä.
- Jos olet paljon poissa kotoa, sinun on tehtävä tietoisemmin työtä, jotta lapsi oppisi sinun kielesi. Vastuuta ei voi sysätä lapsen toisen vanhemman harteille eikä koululle.
- Opetä lapsellesi, että maailmassa on valtavasti eri kieliä ja että kielitaito avaa monia uusia ovia.

Folktinget
www.folktinget.fi
folktinget@folktinget.fi
09-6844 250

Grafisk form & foto: Lena Malm
Tryck: Ekenäs tryckeri 2008
ISBN: 978-952-9700-49-3